

**Kokemusasiantuntijatoimintaa
käsittelevä verkkotilaisuus
13.1.2021**

STEA
THL

Suomen Reumaliitto ry

EJY ry / OLKA

Aspa-säätiö

Mielen ry

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Tilaisuuden tarkoitus ja tausta

- Muodostaa yhteinen ymmärrys kokemusasiantuntijatoiminnasta ja sen kehityssuunnista STEAn, järjestöjen ja muiden aiheesta kiinnostuneiden tahojen kanssa.
- Tilaisuudessa keskitytään STEA-avustuksilla rahoitettuun kokemusasiantuntijatoimintaan, mutta kokemusasiantuntijatoiminnan rooli ja merkitys pyritään ymmärtämään osana laajempaa osallisuutta edistävää työtä.
- Toivomme, että tuotte esiin kaikkia mahdollisia aiheeseen liittyviä näkökulmia, jotta saisimme koottua monipuolisesti erilaisia teemoja jatkotyöskentelyä varten.

STEA kokemusasiatuntijatoiminnan rahoittajana

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Historia (1/2)

- Kokemusasiantuntijuus on lähtenyt alkujaan kehittymään 1990-luvulla päihde- ja mielenterveysjärjestöjen vertaisryhmätoiminnassa.
- Toiminta on laajentunut myöhemmin muille järjestökentille ja julkiselle sektorille.
- Kokemusasiantuntijatoimintaa on käsitelty mm. THL:n työpaperissa 20/2015.

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Historia (2/2)

- 2000-luvulla kokemusasiantuntijatoimintaa alettiin toteuttaa julkisissa palveluissa ja oppilaitoksissa järjestöjen koordinoimana.
- Monissa valtionhallinnon hankkeissa kehitettiin kokemusasiantuntijatoimintaa esim. Mielen avain, Kaste, Pasi, Aran Ok-asunnottomuushanke.
- Kokemusasiantuntijatoiminta on tullut osaksi kuntien ja valtion osallisuustyötä.
- Julkisissa palveluissa kokemusasiantuntijatoiminta on nähty toimivana keinona osallistaa asiakkaita palveluiden kehittämiseen ja järjestämiseen ja vahvistaa sitä kautta osallisuutta yhteiskunnassa.
- Yhteistyön lisääntymisen myötä rahoituksen tarve on kasvanut mm. koulutusten ja toiminnan koordinoinnin osalta.

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Tilanne tänä päivänä

- On tarpeen hahmottaa STEA-avustuksilla rahoitetun kokemusasiantuntijatoiminnan suhteesta valtion ja kunnan osallisuustyöhön, ansiotyönä tehtävään kokemusasiantuntijatoimintaan ja muiden rajapinnalla toimivien tahojen rahoitukseen.
- Muita rahoittajia ovat mm. TEM, OKM, OPH.
- Tavoitteena on selkeyttää avustuksen hakijoille, minkälaiseen kokemusasiantuntijatoimintaan STEAlta kannattaa hakea avustuksia.

STEAssa esiin nousseita teemoja (1/2)

Koulutukset

- Onko järjestöjen koulutusten tavoitteena kuntouttaa, työllistää vai tarjota välineitä osallisuuden mahdollistamiseksi?
- Miten koulutukselle asetetut tavoitteet sopivat STEA-avustuksilla rahoitetun toiminnan tavoitteisiin ja asemoituvat muiden tahojen rahoitukseen (OKM, OPH, TEM)?
- Pitäisikö koulutettavien määrä arvioida suhteessa tarjolla olevien työtehtävien määrään?
- Vai pitäisikö koulutusta tarjota kaikille halukkaille osallisuustaitojen vahvistamiseksi?
- Miten koulutusten hyötyjä mitataan?
- Käytetäänkö mittarina työllistyneiden määrää vai mitataanko elämänhallinnan, osaamisen, osallisuuden tai palveluiden paranemista?

STEAssa esiin nousseita teemoja (2/2)

Palkkioiden maksu

- Mikä on kokemusasiantuntijatoiminnan suhde vertais- ja vapaaehtoistoimintaan?
- Seuraako palkkiopohjaisesta kokemusasiantuntijatoiminnasta osallistujien toimeentulon täydentämistä valtion tuilla?
- Korostuuko yksilöiden hyödyt (ja lisääntykö kilpailu) yhteisöllisestä toiminnasta saatujen hyötyjen sijasta?

Raportointi

- Miten voidaan raportoida toiminnan tuloksia osana laajempaa kokonaisuutta?
- Mikä on STEA-avustuksilla rahoitetun koordinaatiotyön ja koulutuksen merkitys valtion ja kuntien osallisuustyössä tai palvelujärjestelmän kehittämisessä?
- Minkälaisia mittareita tarvitaan tai minkäläisten kunnissa käytössä olevien mittareiden avulla STEA-avustuksilla rahoitetun toiminnan tuloksellisuus voidaan todentaa?

STEAn kysely kokemusasiantuntijatoiminnasta (kevät 2020)

- STEA teki kokemusasiantuntijatoimintaa toteuttaville tai sitä hyödyntäville järjestöille kyselyn keväällä 2020.
- Kyselyn tarkoituksena oli luoda yleiskuva siitä, millaista ja kuinka laajaa järjestöjen kokemusasiantuntijatoiminta on.
- Erityinen kiinnostuksen kohde oli, kuinka paljon järjestöt kouluttavat kokemusasiantuntijoita, mitä koulutuksilla tavoitellaan ja missä kokemusasiantuntijat toimivat koulutuksen jälkeen.
- Kyselyssä käytettiin yleistermiä kokemusasiantuntija kattamaan toiminnasta käytettäviä termejä, kuten kokemuskouluttaja, kokemustoimija, kehittäjäasiakas, kokemusasiantuntija jne.
- Kyselyyn vastasi 45 järjestöä.

STEAn kokemusasiatuntijakyselyn tuloksia

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Kokemusasiantuntijoiden koulutus

- Kokemusasiantuntijoiden koulutusta järjestää 37 järjestöä.
- Järjestöt kouluttavat vuosittain keskimäärin 15,6 kokemusasiantuntijaa.
- 74 % koulutetuista kokemusasiantuntijoista toimii aktiivisesti koulutuksen jälkeen.
- Yhden koulutettavan koulutuksen hinnan keskiarvo oli 340 €.
- 51%:lla järjestöistä on laatukselle.

Koulutusten tavoitteet

- Koulutuksen tärkeimmät tavoitteet kyselyn tulosten perusteella:
  - Palvelujärjestelmän kehittäminen asiakasystävällisemmäksi: 81 %
  - Kohderyhmän stigman poistaminen: 41 %
  - Mahdollistaa kohderyhmän kuulluksi tuleminen: 41 %
  - Kohderyhmän etujen valvonta: 30 %
  - Asiakkaiden mahdollisuus vaikuttaa käyttämiinsä palveluihin: 24 %
- Muita esille nousseita tavoitteita: Auttaa koulutettavaa auttamaan muita, tarjota merkityksellistä toimintaa, mahdollistaa kohderyhmälle vaikuttaminen itseään koskeviin päätöksiin.
- Vähemmässä määrin koulutettavien kokemusasiantuntijoiden kuntoutuminen (8 %) ja/tai työllistyminen (8 %).

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Toiminnan koordinointi

- Noin 92%:lla koulutusta järjestävistä järjestöistä on rekisteri koulutetuista kokemusasiantuntijoista tai he hyödyntävät jonkun toisen rekisteriä.
- Kokemusasiantuntijatoiminnan koordinoinnille on tarvetta, mutta koordinoinnin järjestämistavan osalta vastauksissa on hajontaa.
- Koordinointia toivotaan pääsääntöisesti tehtävän järjestöjen yhteistyönä (44 %) tai siten, että jokainen järjestö itse koordinoi toimintaa (38 %).
- Myös koordinointi samaan teemaan keskittyvien järjestöjen yhteistyönä saa kannatusta (18 %).

Kokemusasiantuntijoiden valikoituminen tehtäviin ja tehtävien luonne

- 76 % vastaajista kertoi huolehtivansa siitä, että oikea kokemusasiantuntija osoitetaan tehtävään.
- 24 % vastaajista ilmoitti, että kokemusasiantuntijat hakeutuvat itsenäisesti tehtäviin ilman järjestön koordinoitua.
- Kokemusasiantuntijoiden yleisimmät tehtävät olivat mm.:
  - Oman tarinan kertominen esim. oppilaitoksessa tai tilaisuudessa (98 %)
  - Toimiminen julkisten palveluiden kehittäjinä (82 %)
  - Koulutustilaisuuksien pitäminen ammattilaisille (80 %)
  - Haastatteluiden antaminen, vaikuttaminen somessa (76 %)
  - Kohderyhmään kuuluvien auttaminen eri tavoin (64 %)
  - Järjestön toiminnan kehittäminen (62 %)
- Muita tehtäviä: Ammattilaisen työparina toimiminen julkisella sektorilla, järjestön vertaistoiminnan ohjaajana toimiminen, vastaanottojen pitäminen esim. terveysasemilla, edunvalvontatyö.

Kokemusasiiantuntijoiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen

- Suurin osa vastaajista (96 %) kertoi olevansa koulutettujen kokemusasiiantuntijoiden käytettävissä, jos joku kaipaa tukea.
- Kokemusasiiantuntijoiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan mm.
  - Järjestämällä lisäkoulutusta (84 %)
  - Järjestämällä vertaistoimintaa (76 %)
  - Järjestämällä virkistystoimintaa (73 %)
  - Järjestämällä säännöllistä työnohjausta (40 %)

Kysymyksiä osallistujille

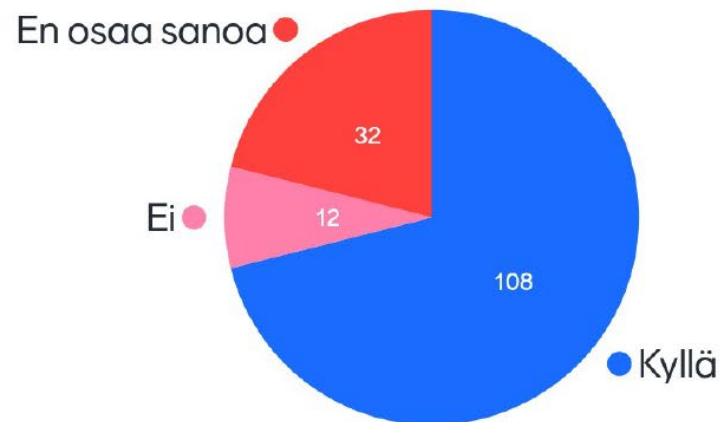
SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

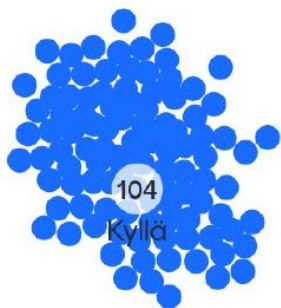

Voiko kokemusasiantuntijatoimintaa koordinoida eri järjestösektorien kesken?

Pitääkö ansiotoimintana tehtävä kokemusasiantuntijatoiminta erottaa vapaaehtoisesta kokemusasiantuntijatoiminnasta?

KIITOS!